

ترسیم آخرین موقعیت جهانی تولید، مصرف و صادرات کود به استناد آمار و ارقام معتبر

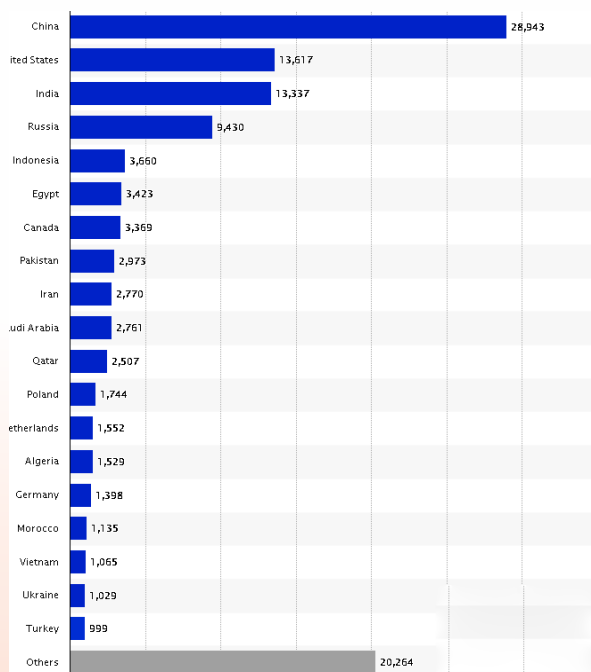
از پنجم اسفند ۱۴۰۰ (برابر با ۲۴ فوریه ۲۰۲۲) یعنی آغاز جنگ اوکراین تاکنون، قریب شش ماه می گذرد، ۶ ماه پر از چالش ها و دل نگرانی دولت ها در سراسر جهان برای حفظ یا تامین امنیت غذایی ملت ها که تنها و تنها از تولیدات کشاورزی سرچشمه می گیرد و افزایش تولیدات کشاورزی نیز بستگی به استفاده مناسب از نهاده هایی مانند کودهای پایه دارد که گفته می شود حدود یک پنجم هزینه های تولید در مزارع را شامل می گردد.

و اما این دغدغه بزرگ جهانی، انگیزه تهیه پژوهش حاضر گردید تا با مراجعه به سایت های معتبر جهانی از جمله تی اف آی، (The Fertilizer Institute)، مورگان استنلی (Morgan Stanley)، کام ترید (ComTrade) نیشن ماستر (NationMaster)، خبرگزاری آسوشیتد پرس و ... از آمارهای دقیق آنها بهره جسته و بتوانیم چشم اندازی از تولید و تجارت جهانی اقلام این نهاده مهم را در شرایط حساس کنونی و با این هدف که درک همه جانبه تری برای شما خوانندگان گرامی، تصمیم سازان و تصمیم گیران و مسئولان کشورمان در این کارزار حساس و آینده ساز فراهم شود ترسیم کنیم، باشد که مفید واقع گردد.

بزرگترین تولید کننده کود در جهان

چین با تولید ۲۸،۹ میلیون تن و با اختلاف بسیار با کشور بعدی یعنی ایالات متحده، رکورد دار بیشترین تولید کود در جهان است. (۳ آذر ۱۴۰۰)

Production volume of nitrogen fertilizer worldwide in 2018, by country (thousand metric tons)



تولید جهانی کود نیتروژن در سال ۲۰۱۸ به حدود ۱۱۷,۵ میلیون تن رسید. چین با تولید ۲۸,۹ میلیون تن و با اختلاف فاحش نسبت به کشور بعدی، بیشترین میزان تولید کود در جهان را داشت. پس از آن ایالات متحده و هند به ترتیب با ۱۳,۶ و ۱۳,۳ میلیون تن تولید قرار گرفته بودند. اما گفتنی است که چین، با بیش از ۲۴ میلیون تن متریکی، بزرگترین مصرف کننده کود نیتروژن نیز در آن سال بود. (۲۷ خرداد ۱۴۰۱)

وضعیت تولید اقلام کود در ایران از ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۹ - ایران در مقام سیزدهم جهان

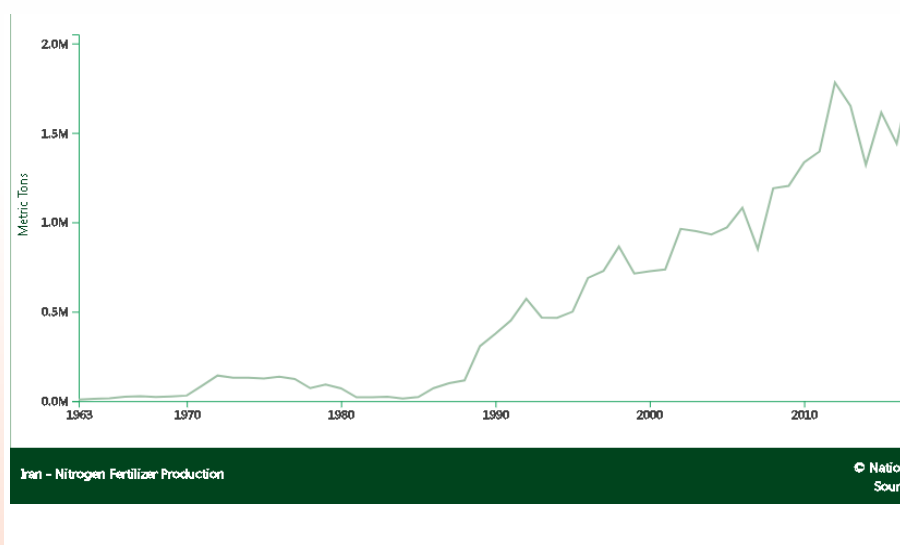
Iran - Nitrogen Fertilizer Production

Metric Tons - 1963 to 2019

تولید کود نیتروژن ایران از سال ۱۳۹۳ نسبت به سال قبل از آن، ۷,۲ درصد افزایش یافته است. این کشور با ۱,۸۶۵,۲۷۹,۳۹ تن متریکی در سال ۲۰۱۹، رتبه ۱۳ را در بین سایر کشورها در تولید کود نیتروژن به خود اختصاص داد. ایران پس از لهستان با ۲,۰۶۳,۲۳۰ متریکی تن در رتبه ۱۲ قرار گرفت و پس از آن عمان با ۱,۶۳۳,۹۴۵,۵۲ متریکی تن قرار گرفت. چین با ۳۴,۰۲۳,۶۲۶,۷۳ تن متریکی در سال ۲۰۱۹ در رتبه بندی قرار دارد که نسبت به سال ۲۰۱۸ افزایش ۳,۹ درصدی داشته است. هند، ایالات متحده و روسیه به ترتیب در رتبه های ۲، ۳ و ۴ در این رتبه بندی قرار گرفتند. نیجریه شاهد بهترین رشد متوسط سالانه با +۵۷٪ در سال بود، در حالی که سوریه شاهد بدترین عملکرد با -۱۰٪ در سال بود.

داده های تولید کود ازت ایران از ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۹ بر اساس واحد متریکی تن

سال میلاادی	متریکی تن
۲۰۱۹	۱,۸۶۵,۲۷۹,۳۹
۲۰۱۸	۱,۸۲۶,۵۶۸,۰۰
۲۰۱۷	۱,۸۲۶,۵۶۸,۰۰
۲۰۱۶	۱,۴۳۹,۶۱۱,۰۸
۲۰۱۵	۱,۶۱۳,۲۷۵,۲۳



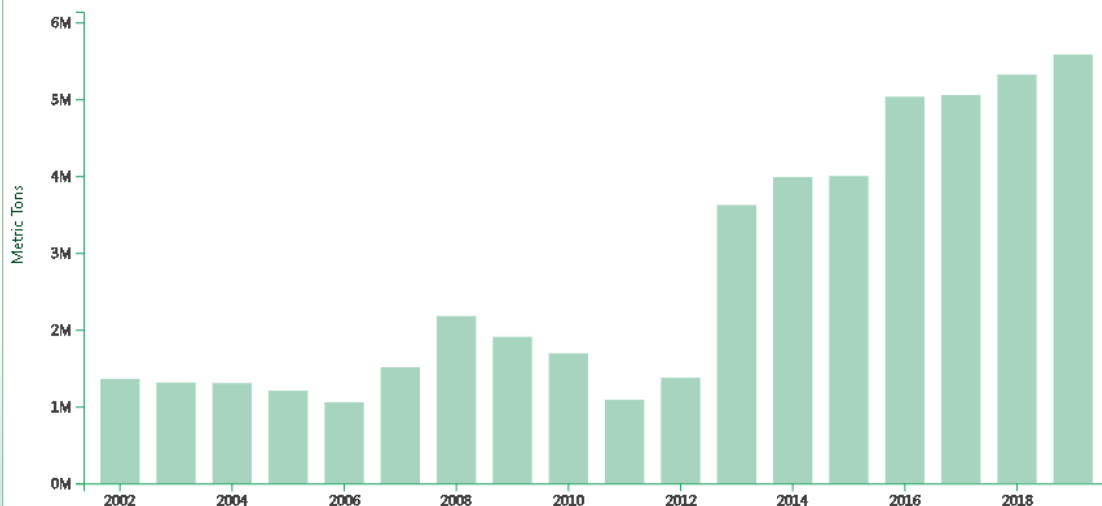
Iran - UREA Fertilizer Production

Metric Tons - 2002 to 2019

تولید کود اوره ایران از سال ۱۳۹۳ نسبت به سال قبل آن ۷ درصد افزایش یافته است. این کشور با تولید ۵,۵۸۰,۵۴۰ تن متریک در سال ۲۰۱۹، رتبه ۶ را در بین سایر کشورها در تولید کود اوره کسب کرد. ایران پس از آمریکا با ۵۷۰۳۲۵۱,۵۳ تن متریک در رتبه پنجم قرار گرفت و پس از آن کانادا با ۴۰۵۶۷۶۲ تن متریک در رتبه پنجم قرار گرفت. هند با ۲۴,۲۸۲,۰۴۵,۳۳ تن متریک در سال ۲۰۱۹، ۱,۶٪ در مقایسه با سال ۲۰۱۸ در صدر این رتبه بندی قرار گرفت. روسیه، اندونزی و پاکستان به ترتیب در رتبه های ۲، ۳ و ۴ در این رتبه بندی قرار گرفتند. نیجریه شاهد بهترین رشد متوسط سالانه با +۵۷٪ در سال بود، در حالی که مراکش با -۵۹,۴٪ در سال بدترین رشد را داشت.

داده های تولید کود اوره ایران از ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۹ بر اساس واحد متریک تن

سال میلادی	متریک تن
۲۰۱۹	۵,۵۸۰,۵۴۰,۰۰۰
۲۰۱۸	۵,۳۱۹,۴۱۲,۰۰۰
۲۰۱۷	۵,۰۵۲,۹۵۵,۰۰۰
۲۰۱۶	۵,۰۳۲,۲۱۴,۰۰۰
۲۰۱۵	۳,۹۹۹,۸۸۰,۰۰۰



Iran - Urea Fertilizer Production

© NationMaster
Source: FAO

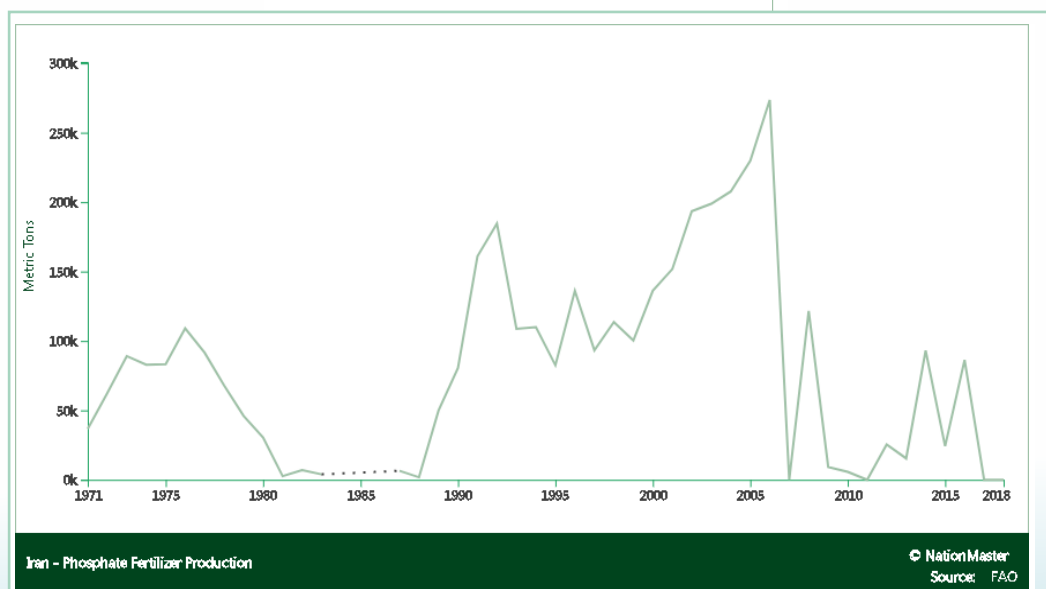
Iran - Phosphate Fertilizer Production

Metric Tons - 1971 to 2018

از سال ۱۳۹۲ تولید کود فسفاته ایران نسبت به سال قبل آن ۱۰۰ درصد کاهش داشته است. این کشور با ۰ متریک تن در سال ۲۰۱۸ در رتبه ۶۴ در بین سایر کشورها در تولید کود فسفاته قرار گرفت. چین با ۱۴,۲۱۱,۸۶۰,۲۱ تن متریک در سال ۲۰۱۹ در رتبه بندی قرار دارد که نسبت به سال ۲۰۱۸ افزایش ۷ درصدی داشته است. ایالات متحده، هند و مراکش به ترتیب در رتبه های ۲، ۳ و ۴ در این رتبه بندی قرار گرفتند. ونزوئلا شاهد بهترین رشد متوسط سالانه +۱۶,۸٪ در سال بود، در حالی که بوسنی و هرزگوین با ۱۰۰٪ در سال بدترین رشد را داشت.

داده های تولید کود فسفات ایران از ۱۹۶۳ تا ۲۰۱۹ بر اساس واحد متریک تن

سال میلادی	متریک تن
۲۰۱۸	۰
۲۰۱۷	۰
۲۰۱۶	۸۶,۳۰۴,۱۳
۲۰۱۵	۲۴,۲۰۶,۴۸
۲۰۱۴	۹۳,۰۷۵,۲۱



* همه جداول و داده ها از وب سایت NationMaster گرفته شده

* NationMaster یک منبع داده مرکزی است که با استفاده از منابعی مانند CIA، World Factbook، OECD، و اطلاعاتی در مورد اندازه بازار و روندها در هر بخش یا زیربخش در هر کشور ارائه می دهد.

پنج کشور برتر تولید کود نیتروژن (ازت) در جهان

۵ کشور برتر تولید کننده کود در جهان عبارتند از؛ چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه و اندونزی. ایران نیز در جایگاه سیزدهم این جدول، پس از مصر، پاکستان، قطر و عربستان سعودی به عنوان همسایگان منطقه ای قرار دارد.

نکته شایان توجه در این جدول که به دلیل ضیق صفحات بخش عمده آن حذف شده، نرخ رشد سالانه مرکب یا CAGR، برای نیجریه ۵۷ درصد، سنگال، ۲۰ درصد و عمان و عراق؛ ۱۸ درصد است. همچنین در این جدول، نرخ رشد سالانه ایران ۷ درصد البته برای سال ۲۰۱۹ اعلام شده است.

* برای اطلاع بیشتر خوب است گفته شود که CAGR، میانگین نرخ رشد سالانه یک سرمایه گذاری در یک دوره زمانی مشخص بیش از یک سال است که یکی از دقیق ترین روش ها برای محاسبه و تعیین بازده دارایی های فردی، پرتفوی سرمایه گذاری و هر چیزی است که می تواند ارزش آن در طول زمان افزایش یا کاهش یابد.

#	77 Countries	Metric Tons	YoY	5-years CAGR
1	China	34,023,626. 73	+3.9 %	-3.0 %
2	India	13,601,710. 71	+2.0 %	+1.8 %
3	United States	11,217,874. 09	-0.4 %	+4.2 %
4	Russia	10,611,761. 82	+1.8 %	+5.3 %
5	Indonesia	4,023,276.9 3	+0.0 %	+1.8 %
6	Canada	3,878,466.0 0	+1.5 %	+0.9 %
7	Egypt	3,486,373.0 0	-5.8 %	+5.6 %
8	Pakistan	3,149,482.2 1	+2.8 %	+3.7 %
9	Qatar	2,990,349. 00	+1.8 %	+0.1 %
10	Saudi Arabia	2,599,314. 50	+2.9 %	+5.4 %
11	Netherlands	2,228,904. 00	+2.9 %	+3.5 %
12	Poland	2,063,230. 00	+2.0 %	+1.1 %
13	Iran	1,865,279. 39	+2.1 %	+7.2 %

در جدول گفته شده (روبرو)، عراق رتبه ۵۸، ترکیه ۲۱، اسرائیل ۷۰ و اوکراین با رشد منفی ۱۱ درصدی در جایگاه ۲۲ قرار دارد.

در این جدول همچنین، رشد (Year-over-year) یا سال به سال برای مقایسه نتایج در یک دوره در مورد مکزیك با رشد ۳۵ درصدی و ۲۳ درصد برای سنگال شایان توجه است.

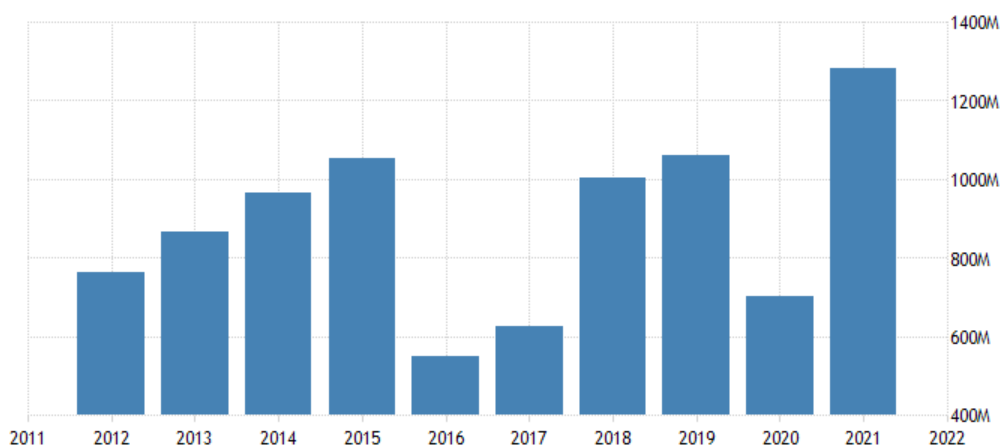
در اینجا با طرح چند پرسش تلاش می‌کنیم اهداف پژوهش حاضر را هر چه بیشتر ملموس و بین‌کنیم:

آیا آمریکا از روسیه کود وارد می‌کند؟

بر اساس پایگاه داده COMTRADE سازمان ملل متحد در مورد تجارت بین‌الملل، واردات کودهای شیمیایی ایالات متحده از روسیه در سال ۲۰۲۱ به ۱,۲۹ میلیارد دلار رسید. (به روز شده در اگوست ۲۰۲۲)

United States Imports from Russia of Fertilizers	Value	Year
Mineral or Chemical Fertilizers, Nitrogenous	\$792.52M	2021
Mineral or Chemical Fertilizers, Potassic	\$406.45M	2021
Mineral or Chemical Fertilizers, Other Fertilizers	\$81.52M	2021
Animal or Vegetable Fertilizers, Fertilizers Produced By the Mixing	\$7.92K	2020
Mineral or Chemical Fertilizers, Phosphatic	\$6.97K	2020

United States Imports from Russia of Fertilizers



COMTRADE | TRADINGECONOMICS.COM

چند درصد از کودهای آمریکا از روسیه وارد می شود؟

سهام واردات کود ایالات متحده از روسیه از کل واردات ۶ درصد برای پتاس، ۲۰ درصد فسفات دی آمونیوم و ۱۳ درصد برای اوره است. ۱۲ فروردین ۱۴۰۱).

آمریکا چه مقدار کود از اوکراین وارد می کند؟

بر اساس پایگاه داده COMTRADE سازمان ملل متحد در مورد تجارت بین الملل، واردات کودهای شیمیایی ایالات متحده از اوکراین ۲۳،۱۳ هزار دلار در سال ۲۰۲۱ بوده است. (به روز شده در آگوست ۲۰۲۲)

واردات کودهای شیمیایی از اوکراین توسط آمریکا	Value	Year
کودهای معدنی یا شیمیایی، نیتروژن دار	\$23.13K	2021
کودهای معدنی یا شیمیایی، کودهای دیگر	\$25.07K	2018

آیا آمریکا کود تولید می کند؟

ایالات متحده سومین تولیدکننده بزرگ کود در سطح جهان است، با این حال، برای پاسخگویی کامل به تقاضا، همچنان نیاز به واردات هر سه نوع کود، به ویژه ازت و پتاس دارد. (۲۲ آذر ۱۴۰۰)

چه عواملی باعث گرانی کود در سال جاری (۲۰۲۲) است؟

قیمت انواع کود از ابتدای سال ۲۰۲۲، پس از افزایش ۸۰ درصدی در سال گذشته، نزدیک به ۳۰ درصد نیز مجدداً افزایش یافته است. افزایش قیمت ها به دلیل تلاقی عواملی از جمله افزایش قیمت کود از سوی روسیه، اختلالات عرضه ناشی از تحریم ها (بلاروس و روسیه)، تقاضای بالای جهانی و قیمت کالاهای کشاورزی و محدودیت های صادراتی (چین) است. (۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۱، آسوشیتدپرس)



آیا کمبود کود در جهان وجود دارد؟

بله، در بسیاری از مناطق، کشاورزان به سادگی قادر به تامین کود، مواد شیمیایی مورد نیاز فعالیت کشاورزی و سوخت برای مزرعه نیستند و این یک بحران جهانی است. (۲ خرداد ۱۴۰۱، آسوشیتد پرس)

روسیه صادرکننده شماره ۱ کود نیتروژن و شماره ۲ در کودهای فسفر و پتاسیم در جهان است. متحد آن، بلاروس، که با تحریم های غرب نیز دست و پنجه نرم می کند، یکی دیگر از تولیدکنندگان عمده کود است. (۲۳ فروردین ۱۴۰۱).

بر اساس داده های موسسه کود (The Fertilizer Institute)، روسیه بزرگترین صادرکننده کود در جهان است که ۲۳ درصد از صادرات آمونیاک، ۱۵ درصد از صادرات اوره، ۱۰ درصد از صادرات فسفات فرآوری شده و ۲۱ درصد از صادرات پتاس را به خود اختصاص داده است. (۲۶ اسفند، ۱۴۰۰). روسیه همچنین صادرات ۴۸ درصد از نیترات آمونیوم را بر عهده دارد. بر اساس گزارش *مورگان استنلی، روسیه و اوکراین با هم ۲۸ درصد از کودهای تولید شده از نیتروژن و فسفر و همچنین پتاسیم را صادر می کنند. (۱۷ فروردین ۱۴۰۱)

*مورگان استنلی: (Morgan Stanley) شرکت خدمات مالی آمریکایی است که در سال ۱۹۳۵ از مشارکت هنری استارچیس مورگان (نوه بانکدار آمریکایی جی پی مورگان) و هارولد استنلی، با پشتیبانی مؤسسه مالی جی پی مورگان تأسیس شد. دفتر مرکزی این شرکت در ساختمان مورگان استنلی، واقع در منهن نیویورک است.

در پایان و به هر روی، به نظر می رسد با توجه به اینکه قیمت کود، تقریباً یک پنجم هزینه های نقدی مزارع برخی کشورها از جمله ایالات متحده را تشکیل می دهد، و وابستگی این کشور به واردات کود از روسیه، موضع تحریم های آمریکا نسبت به روسیه را تا حد زیادی تضعیف خواهد کرد و روند این تحریم ها به ویژه تا اوایل پاییز که هوای سرد به اروپا روی می آورد و نیاز این قاره به گاز روسیه، خیلی از معادلات دفاع از اوکراین و مقابله با روسیه و بلاروس را برای آمریکا به هم خواهد ریخت.

نکته حائز اهمیت اینکه وزارت جهاد کشاورزی موضوع خودکفایی در کودهای پتاسه را دنبال می کند و اقدامات انجام شده توسط شرکت خدمات حمایتی کشاورزی حاکی از آن است که ایران طی دو سه آینده، علاوه بر دست یابی به خوداتکایی در عرصه کودهای پایه، به باشگاه صادرکنندگان کودهای پتاسه خواهد پیوست.

تهیه، ترجمه و تدوین: فرانک مسعودی